

МИЛОШ КЪРНО РАЗБОЙНИКЪТ ВИХЪР

Превод от словашки: Панайот Спиров, 1979

chitanka.info

По-рано всичко ставаше лесно. Чуваше стъпки върху цимента и започваше да грачи. В сайванта се появяваше къдрава момчешка глава и прозвучаваше познат глас:

— Вихър! Кубо!

Момчето се приближаваше към тенекията върху дървника, взимаше парче риба или нарязана жаба, обръщаше се към клетката и викаше:

— Вихър!

Знаеше, че сега е негов ред — но ако момчето извикаше „Кубо!“, нямаше смисъл да избутва брат си и да размахва крила.

— Вихър, Вихър — съвсем ясно чуваше той и пъхаше отворената си човка през мрежата.

Не трябваше да разкъсва месото като останалите ястреби. Беше още малък и заедно с брат си растеше в хубава, телена клетка. Стоеше на пръчицата и гълташе всичко, което момчето поставяше пред човката му, разтърсваше цялото си тяло, пляскаше с крила и кряскаше.

Услаждаше му се всякакво месо — жабешки крачета, говежди жили и ципи, пилешки чревца, мишки и червеи. А усетеше ли, че в човката му подскача жива рибка, той притваряше очи и я преглъщаше бавно, като истински чревоугодник.

Веднъж момчето му донесе парченце от месо на врабец. Кръвта в главата на Вихър забуча. Врабецът с полепналата по него перушина му хареса повече от всичко, което беше ял дотогава и му припомни смътно времето, когато над дърветата се носеха две огромни птици с извити човки и жълти очи. Тогава двете голишарчета се притискаха едно към друго високо над земята, сред клоните на разцепената от мълния ела. В гнездото беше уютно и чисто. Щом сянката на разперените крила го покриеше, Вихър започваше да пищи от радост, голямата птица кацаше на клона, разкъсваше птичето, което носеше в човката си, и пускаше в ненаситната гушка на Вихър парченца, неочистени от перушината.

За късче месо от врабче той би позволил да отскубнат дори перо от опашката му — а неговите пера бяха красиви и дълги. Само по крилата му бяха по-редки, разрошени от честите удари по телената мрежа.

Понякога къдрокосото момче го повикваше по-тихо и вместо месо пускаше в човката му варени картофи или сух хляб. Вихър

преглъщаше хляба с отвращение, сякаш върху езика му беше попаднал пясък, и ако в този миг момчето поискаше да го погали, той плясваше с крила и целият настръхваше.

Перата му продължаваха да растат, пухът изчезваше и Вихър се превърна в истински ястреб с очи като мълнии. Оттогава много неща в живота му се промениха. Научи се сам да се храни. Човката му се ствърди, острите му нокти заприличаха на клещи и момчето престана да го глези. Хвърляше в клетката му големи парчета месо, за които Вихър се биеше с брат си. После разкъсваше месото сърдите и лакомо.

Вихър и Кубо се спречкваха не само за плячката. Някои неща зад мрежата на клетката също предизвикваха свади помежду им. Веднъж в сайванта се появи зайче, то беше бяло като сняг, с червени очи. Вихър и Кубо закряскаха. Завърза се жесток бой, наоколо летеше перушина, но накрая братята се умърлушиха върху пръчиците си като мокри кокошки. Бяха се били за зайчето, което продължаваше да хрупа детелина край дръвника. Бяха се били за нещо, което не им принадлежеше.

Дойде зимата и в сайванта заваля. Духаха студени ветрове и през пролуките между дъските в клетката навя сняг. Вихър тракаше с човка и кълвеше ледените висулки, с които момчето го дразнеше. Силен мраз скова земята и Кубо посърна. Престана да се храни, усамоти се в ъгъла и една сутрин Вихър го свари да лежи. Под перушината той усети вкочаненото му, студено тяло.

През последните дни на зимата Вихър получаваше по-малко месо, но за сметка на това пък къдрокосото момче му улови късче слънце, което от този ден непрекъснато затопляше и осветяваше клетката. Вихър не се отделяше от електрическата крушка близо до мрежата и не можеше да се начуди, че момчето прави каквото си иска със слънцето. Хрумне ли му — запалва го, хрумне ли му — гаси го.

Когато времето се затопли и заваляха проливни пролетни дъждове момчето отново отнесе слънцето. Крушата пред входа на сайванта разцъфтя и в клоните ѝ зачуруликаха врабци, На двора децата цепеха дърва, а когато момчето изнесе клетката и я постави на пейката пред сайванта, на Вихър му се стори, че вдишва упоиващия аромат на боровата гора. Той гледеше крушата и си представяше разцепената от мълнията ела с гнездото под върха ѝ.

Завладя го странно вълнение. То се разливаше по жилите му като топлината на електрическата крушка, към която се притискаше по време на големите студове. Час по час Вихър пищеше — не от глад, а от радост. После вдигаше очи към небето и започваше да кряска, горящ от желание за полет.

Високо над двора пълзяха бели облачета. Облакът над крушата приличаше на бялото зайче с червени очи, което хрупаше детелина в сайванта. Друго облаче пък напомни на Вихър за голямата птица със силни крила.

Той изписка и квачката на моравата настръхна. Жълтите пиленца се затъркаляха към нея от всички страни, като стъклените топчета, с които си играеше къдрокосото момче. Петелът с огнени пера излетя на моторетката до стената и нададе предупредителен звук. Лявото му око се втренчи към клетката.

Вихър усети, че врабците и кокошките се страхуват от него и гордо се изпъчи. В този миг от сайванта изскочи черна котка, която мъкнеше нещо между зъбите си.

— Вихър! — извика момчето и котката изпусна плячката си.

Момчето се наведе, отвори вратичката на клетката и хвърли пред Вихър една удушена мишка.

Вихър не обичаше кой знае колко мишките и затова не побърза да се заеме с нея. Той гледаше котката, която мъркаше пред сайванта и лениво се протягаше.

Когато момчето си отиде, котката се хвърли към клетката, но от уплаха се спъна и падна на земята. Вихър стоеше като вкаменен и едва по-късно замаха с крила. Котката изсъска и избяга и тогава Вихър забеляза, че мрежата пред него е изчезнала. Какво беше станало? Да не би котката да беше отворила вратичката?

Недоумяваше. Излапа мишката и подаде глава извън клетката. Не се случи нищо, само петелът се уплаши още повече и започна да вика кокошките. Вихър размаха крила, изправи се пред отворената вратичка, но след това отново се върна на пръчицата.

Щеше му се да подремне, но открехнатата вратичка не го оставяше на мира.

Отново подаде глава и когато откри над двора една лястовичка, крилата го засърбяха. Дали не би могъл да полети и той? Размаха крила, размаха ги още по-силно и изведнъж някаква непозната сила го

издигна във въздуха. Уплаши се, че ще падне между кокошките, и с удвоена сила заудря крила.

Кацна върху етернитовия покрив на сайванта. Под него бяха клетката, дворът с кокошките, моторетката.

Любопитството му растеше. Дали да не опита да литне към най-близкия клон на крушата? Врабците ще изгубят ума и дума от страх!

Крилата му се подчиниха, а когато се залови за клона, той подскочи от радост. Почувства огромна сила в себе си и се издигна още по-високо. Подплаши гълъбите на съседите и с присвити очи проследи бързия им полет. Над главата му проблясна грамадна сребриста птица, която бръмчеше като рой пчели. Вихър завидя на гълъбите и на птицата-великан и завистта го подтикна и той да достигне висините.

Издигна се бавно и тромаво. После престана за миг да движи разперените си крила и увисна като завързан над двора и сайванта. Подухна ветрец, повдигна го и отново го спусна.

Крилата го носеха над къщите в долния край на селото. Учудваше се колко добре вижда. От тази голяма височина той забеляза дори бръмбара, който се разхождаше върху един вишнев лист. След това се спусна на някаква телена ограда.

По улицата играеха деца и Вихър потърси сред тях къдрокосото момче. То не беше там, но Вихър все пак закряска. Всички момчета са еднакви. Може би това свитото отзад ще извика: „Вихър! Вихър!“ и ще му хвърли парче месо.

Хлапетата се развикаха и Вихър се поуплаши. Защо викат толкова? Едно от момчетата повдигна нещо от земята. Вихър изкряска радостно, очаквайки да му дадат месо, но момчето не приближи към него. То просто замахна и описвайки широка дъга, насреща му полетя камък. Той отскочи от оградата и в същия миг Вихър потръпна от болка. Камъкът беше паднал върху пръстите му. Ястребът не повярва на очите си, че момчето е способно да му напакости, и изпищя още веднъж. Тогава момчето се наведе и запрати нов камък. Вихър се раздвижи и крилата му го понесоха.

С поглед, втренчен в земята, той търсеше познатия двор, където къдрокосото момче вече сигурно го очакваше, но хлапетата преследваха ястреба с камъни. Не беше навикнал да лети, крилата му престанаха да го държат, пък и го мъчеше страшна жажда.

Насочи се към потока, но при купчината дърва го посрещна един гъсок с права, тънка шия. Той изскряка, после засъска като десет змии, събрани на едно място, и ухапа Вихър по гърба. Вихър присви крило, послужи си и с нокти. Перушината на ястреба се разлетя, омеси се със снежнобелия пух на гъсока, но той беше неотстъпчив и не позволи на Вихър да достигне водата, като в добавка го ухапа по краката.

Вихър не разбираше какво се беше променило така неочаквано. В клетката никой не го закачаше — нито петелът, нито квачката, нито черната котка. Бавно се надигна от земята.

На улицата се изсипа тълпа хора. Те пляскаха с ръце и крещяха, но ястребът напразно очакваше да го повикат: „Вихър! Вихър!“. Летейки, той бавно приближи към короната на крушата и откри под нея клетката. Върху къщата на съседите имаше телевизионна антена, която му заприлича на пръчица. Мамеше го мисълта да си почине на нея, но тогава откъм двора се изгърмя. От дулото на пушката се проточи дим. Вихър го помириса и разбра всичко: от мига, в който беше напуснал клетката, хората го преследваха.

Вече се издигаше над крушата, когато острият му поглед забеляза светкавица, а след нея проехтя нов изстрел. Не, не го улучиха. Огледа се още веднъж, търсейки къдрокосото момче, но него го нямаше. Направи три маха като плувец, спускащ се по реката, и ленивото течение на вятъра го понесе над къщите и стълбовете, над потока и зелените ниви. По-надалече от хората, които изпращаха срещу него камъни и светкавици!

Оттатък младия овес се чернееше гора и Вихър се зарече, че трябва да издържи. Ще кацне на най-близкия бук и ще си почине, както трябва.

Дълго време той стоя върху якия клон, потопен в сянка и листа, където хората не можеха да го намерят, и гледаше как аленото слънце залязва зад билото на планината. Мислеше за хлапетата на улицата, за човека със светкавицата в ръцете, за хората. Не разбираше защо го преследват.

Лесът шумеше и тихият шепот на листата приспиваше Вихър. Колко хубаво се спи високо над земята, почти както някога в гнездото, но не, букакът си е букак, той не е гъстата гора с ели, прави като мачти, с аромата на смола и с могъщия тътен във върховете на дърветата.

В далечината се понесоха човешки гласове и Вихър се притисна към ствола на бука. Гласовете замлъкнаха, чуруликането на птичките притихна и в гъстеещия сумрак запя славей. Вихър не го чу. Той се държеше здраво за клона под него и очите му бяха плътно притиснати. Само от време на време се сепваше и поклащаше крака с ранения си пръст.

Едва се беше развиделило, зорницата още не беше угаснала, а Вихър будуваше. Той прехвърчаше от дърво на дърво и плашеше чинките и дроздовете. Това му доставяше безкрайна радост. Спотайваше се между листата на някой нисък клон и когато забележеше птичката, изскачаше и размахваше крила. Играеше си като малко дете и дори не му минаваше през ум да се нахвърли върху изплашения дрозд и да го разкъса.

После Вихър огледа околността като пълководец от своята наблюдателница. Утринното слънце искреше в капките роса върху зеления овес, отразяваше се по покривите в противоположния край на полето.

Вихър закопня за своята клетка, за парчето месо, хвърлено му през мрежата, и полетя към селото. Летеше без усилия. Когато наближи кичестата круша, сърцето му силно се разтуптя.

Закръжи над двора, наблюдавайки от високо жълтите пиленца, които бързаха да се скрият под квачката. Насочи се към клетката, но изведнъж притича човекът, който правеше светкавици, а заедно с него и къдрокосото момче. От пушката изскочи пламък, разнесе се гръм и нещо пропищя край Вихър. Побиха го студени тръпки. Леденият дъх на смъртта го докосна отблизо.

Хората са лоши, къдрокосото момче също е лошо и подло — се мярна в главата на ястреба. Набра височина, размахвайки големите си крила. Не, вече никога няма да се върне при хората, никога, никога...

Полетя над полето и още веднъж се огледа наоколо. Дворът се скри зад хамбара, селото се смаляваше, клетката изчезна от погледа му. Измъчваше го глад, но вятърът нежно обгръщаше главата му и носеше над гората аромата на поляните. Мамеха го непознатите далечини, викаше го синята висина, осеяна с облачета, които приличаха на перушината на белия гъсок.

Изведнъж край ушите му прозвуча пронизителен писък. Вихър извърна глава. Преследваше го ято лястовици заедно с две врани.

Целият настръхна от смелостта им. Лястовиците стремглаво се носеха насреща му, но в последния миг успяха да избягнат сблъсъка.

Тогава Вихър си спомни пролетната вечер, когато вместо кривата човка и жълтите очи за пръв път над гнездото се появи къдрокосата глава. Ръцете на момчето взеха малките ястребчета, които още не бяха сменили пуха си, и ги пъкна под ризата. Кубо запищя, но Вихър само облещи очи. Там беше по-топло, отколкото в гнездото. Момчето започна да се спуска по ствола заедно с малките, но изведнъж старият ястреб закръжи около върха на дървото и се нахвърли върху лицето на момчето. Стрелна го с отворена човка, наострени нокти и крила, прибрани към тялото, но момчето не се уплаши. Птицата се издигна над главата му и продължи да го напада по същия начин, докато то се смъкна от последния клон.

Всичко това Вихър си спомни, докато го преследваха лястовиците.

Стори му се, че под една леска вижда парче месо. Закръжи и се совна надолу. Бързото падане му хареса, но на земята се разочарова. Не беше месо, въпреки че имаше подобен цвят и мирис. Ядосан, той изпокълва топчестата манатарка, а след това погледът му се изостри.

По влажния мъх пълзеше дъждовник, който му заприлича на рибка. Вихър го изяде, но насила. Посегна към една зряла ягода. Не му хареса. Още веднъж се сети за клетката и парченцата месо от врабец, покрити с перушина, но светкавицата в ръцете на човека и последвалото я кълбо дим засенчиха спомена му.

Времето минаваше.

Една сутрин Вихър кацна на един висок бор и разгледа околността. В далечината откри малка точка. Точката се уголемяваше и пред очите на Вихър се появи мишелов. Дълго го наблюдаваше как плува из въздуха и се носи върху неподвижните си крила. Изведнъж мишеловът се стрелна към земята, а когато се издигна, в ноктите си държеше полска мишка.

Вихър събра смелост и размаха крила, но когато приближи към птицата, осъзна, че тя е по-голяма от него. Мишеловът измяука почти като черната котка на двора, която беше отворила вратичката на Вихър. Тогава видя очите му. Бяха кафяви и в тях горяха лоши пламъчета. Вихър се опомни навреме и свърна към гората.

От една акация подхвъркна синигер. С крилцето си той отрони листенца от шипката, които затанцуваха като вълшебни пеперуди. Синигерът кацна върху един висок магарешки бодил и жълтите очи на Вихър пламнаха. Той виждаше синигера и магарешкия бодил с виолетовото пискюлче, виждаше поляната, пълна с цветя, и ниското дъбче. Изведнъж бодилът пропадна вдън земя, изчезна дъбът, изчезна и поляната. Сега Вихър виждаше само синигера и усещаше на върха на езика си вкуса на топлата кръв. Хвърли се като мълния и заби нокти в птичката. Разкъса я яростно и с притворени очи изгълта парчетата.

Заситен, Вихър тромаво излетя на акацията. Чак до залез-слънце остана неподвижен на клона, после се сгуши до ствола и заспа непробудно.

На сутринта щурчетата пееха, сеното ухаеше, а тазгодишните птичета се учеха да летят. В далечината се носеше звън. Косачите клепеха косите си. Вихър дочу боботене. Издигна се и видя как едно желязно чудовище скубеше тревата по поляната. Върху чудовището седеше човек.

Отново човек, стресна се ястребът — той отново може да пусне светкавица. Размаха крила и полетя високо над дърветата и хълмовете.

Ослушваше се по върховете на боровете и елите или в короните на старите букове. Нападеше дроздовете и яребиците, но почтително заобикаляше глухарите, които бяха из боровинковите храсти. Обичаше да лети нависоко, но не така продължително като мишелова, а само за малко, докато се огледа и вдъхне ароматния въздух. Предпочиташе да дебне в клоните или по стълбовете за високо напрежение, а после подгонваше плячката, криволичейки между дърветата. Той обичаше тези въздушни слаломии, които от ден на ден го отдалечаваха от жилищата на хората.

Малините по склоновете узряха, боровинките чернееха по сечищата. Дните започнаха да намаляват, нощите застудяха. Листата на дърветата пожълтяха, лешниците блеснаха, сред ръждивата трева се белееха паяжини и лястовичите ята поеха на юг. Вихър се натъжи. Горите опустяха. Дроздовете се скриха неизвестно къде, а след тях изчезнаха щиглеците и чинките.

Вихър се хранеше с катерички, защото в гората не бе останала жива птичка. Само по тъмно прелитаха прилепи и сови с големи очи. Вихър не проумяваше как из мрака може да скита някой друг освен

светулките, които осветяват пътя си. Той мислеше за тях, за светлината, за намаляващата топлина на слънцето, а понякога се сещаше и за слънцето в сайванта. Гладът го превърна в жестока, кръвожадна птица. Нахвърляше се върху катеричките дори когато не беше гладен, и те трепереха при мисълта за него.

Времето захладя, призори започна да пада слана. Повяхналата трева изшумя под копитата на елена, който спря сред ливадата и продължително изрева. Върховете се приближиха, въздухът беше чист като кристал. Гората ухаеше на късни млечници.

Дните се нижеха. Копривата почерня, трънките станаха сини, шипките пламнаха. Пъстървите поеха срещу течението на пълноводния поток.

Нямаше ги топлите теменужни вечери и Вихър все по-силно копнееше за уютната клетка в сайванта. Реши да отиде по-близо към хората, враните и врабците. Отлетя в близката гора.

Над пожълтелите малинаци се извисяваше огромна ела, разцепена от мълния. Под върха и Вихър видя старо изоставено гнездо на ястреби.

Кацна на един клон, а сърцето му биеше до пръсване. Той позна дървото и гнездото. Всичко му беше неизразимо близко. Спомни си топлата вечер след проливния пролетен дъжд. Тогава Вихър гледеше капките, а над дърветата се издигаше голямата луна.

После обиколи новия си район. Криволичеше над върхарите, изчезваше в короните на оголелите дъбове, извисяваше се над храсталаците и оставяше след себе си вихрушка от зеленикавите пера на синигерите.

Понесе се високо над гората като владетел, от когото всички се боят, и се огледа. Върху електрическия стълб беше кацнал стар ястреб. Той забеляза Вихър и се спусна насреща му. Вихър беше гледал въздушни двубои между грабливи птици и изчака стария ястреб с наострени нокти. Нека се осмели да го нападне, нека да се нахвърли срещу него!

Не се сблъскаха, набраха височина и отново се стрелнаха един срещу друг. Докоснаха се с човки и нокти и пак се обърнаха подобно на изстребители. Около тях се разхвърча перушина и след още две сблъсквания двубоят завърши наравно. Съперниците отлетяха в обратни посоки.

Раните на Вихър кървяха. Край кладенчето, откъдето се виждаше разчертаното от жици небе и летящият съперник, неочаквано му хрумна: дали това не беше една от двете огромни птици, които го хранеха в гнездото?

Животът в гората не спираше. Вихър се научи да разчита следите на животните, а дърветата познаваше по-добре, отколкото някога клетката си, която вече забравяше. Край калището, където неотдавна охлаждаше кипналата си кръв един елен, откри следи от лисица. След малко по мъха притича сърна, а по-нагоре — две кошути. Кълвач се подписваше с човката си върху повален дънер, а на един буков пън остреше ноктите си млад рис. През нощта мечката, която минаваше оттук на път за леговището си, изкърти прогнилия корен и разруши мравуняка насреща.

Една сутрин Вихър се събуди по-рано от обикновено и се вкамени от учудване. Земята надлъж и нашир беше побеляла, а от небето се сипеше студен пух. Неприятен вятър проникваше чак до костите и гладният Вихър премигваше недоверчиво като разбойник.

Вятърът зафуча и подгони пред себе си сухите букови листа. Жълтите листа подскачаха по земята, а перушината на Вихър настръхна. Примижа и отново отвори очи. В тях горяха лоши пламъчета. Буковите листа продължаваха да подскачат. На Вихър му се привиждаше, че те са жълти пиленца и като стрела се спусна към земята.

После, изпълнен с разочарование, той набра височина. Листата се укротиха и посипаха някакви човешки следи. Вихър си спомни за хората, за квачката на двора, за пиленцата. Понесе се към селото и дълго кръжи над познатия двор. Съзря огненочервения петел и моторетката до стената. Крушата беше оголяла, а клетката пред сайванта я нямаше. Стори му се, че вижда квачката с пилетата, и се подготви за нападение.

Но ястребът не беше забелязал човека в съседния двор. Той се притискаше към дъските на оградата, от ръцете му проблясна светкавица. Нещо ухапа Вихър под лявото крило. Той се преобърна през глава във въздуха. Чу гръм и цялото му тяло се обля в горещина. Погледът му се замъгли и той падна като камък върху заснежената земя.

Къдрокосото момче се приведе над застреляния ястреб и очите му плуваха в сълзи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.